

Előfizetési ár:

Vidéken: Helyt:
Évnyegyedre 2 f. 50 kr. Évnyegyedre 2 f. 24 kr.
Félévre . . . 5 f. 40 kr. Félévre . . . 4 f. 48 kr.
Eladás egyes számonként nincs.

HETILAP

Hirdetések és magánviták:

Hirdetések és magánviták minden izbeni beiktatásul még 10 pkr. mond sora 3 p. kr., a helyegjlig számított.

Az iparvilág, tudomány, művészet és szépirodalom köréből.

A lap tartalmát illető minden levél a SZERKESZTŐSÉG-hez czimenzelő, anyagi ügyeit vagy hirdetésekét tárgyazó pedig a KIADÓ HIVATALHOZ.

Bérmentelen leveleket csupán rendes levelezőnkől fogadunk el. Kéziratokat nem küldünk vissza.

Megjelen a lap jelen ivny alakjában minden szerdán és szombaton dában.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS A

HETILAP

april — júniusi évnegyedére.

Vidéken: évnegyedre 2 f. 50 kr.
Helyt: 2 „ 24 „

Hogy lapunk küldényzése pontosan történhessék, a megrendeléseket mielőbb megtenni kérjük.

Egyszersmind ki kell jelentenünk, hogy a jelen évnegyedről teljes számu példányokkal többé nem szolgálhatunk.

Tartalom:

Böjti gondolatok. I. — A kereskedő most és hajdan. III. — Hogy kell ódes bort csinálni? — g — Kiutábia. O-g. — A tóli utazás Sibiériában. — Levelezés: Torda. N. Enyed. — Vegyesek. — Hírfüzér. Tárca. Piaczi árak. Hirdetések.

Böjti gondolatok.

I.

A fájdalom csordultig telt pohár, Az emberek közt kézről kézre jár: Egyik iszik, a másik tölt bele, Nem látható meg annak feneké... Az öröm — egy csepp... melyért száz eped...

Elkongott az éjfé. A zene elhangzott, a zaj elnémult, a vidgók elvonultak. Kialudtak a szövétnekek, a tündérpalota fényárját setét és hallgatóság váltta fel.

Az estvék királynéja, az igező tündérvigalom istenasszonya eltűnt, ellebbent. A pár percz előtt vigalmi hely csatatérhez hasonlított.

Reménységében, a remény és szeretet szivárványpalástjában jelent meg. Megjelent, s az örömet epedő földet elbájolta, királyi széket gráciáik és amokor tánczoltak körül.

Megjelent, széttekintett és győzött. Győzött, mert biztatott, feledtetett, kábított. Az éjfélt ütött: uralma megszakadt. De mint győzelmes lebegett, eltűnt, nyugodni ment, babéraira, rózsavánkosokra hajtá fejét. Az öröm poharát, mit ajkaihoz érintte, magával ragadta; elvitte, mert mint a költő mondja — az öröm csak egy csepp, melyért száz eped... mi itt maradt — csordultig telt pohár, mi most közöttünk kézről kézre jár.

Thersichore, a vigalom, a farsang istenasszonya itt hagyá tehát földünket. Magunkra maradtunk. Eljöttek az elmékedés órái.

Néhány nap, s mintha egy század fekünnék e napok, s azon fény, zene és illattárban ragyogott napok közt. Maholnap tündéregének fogjuk hinni, mi velünk történt; varázslatnak az ingert, mely magával ragadott.

Ha a farsang hasonlót nem idéz elő minden nagy városban, maholnap szánakozva gondolnánk vissza magunkra. Így megnyughatunk rajta, hogy csak a korszellem varázútésének hódolánk.

Honnan is van az, hogy az öröm, mi egy arcra kiül, ép ugy magával ragad, mint a fájdalom könyve. Mi is azon titkos vonszerő, mely nevetet a nevetőkkel, sirat a sirókkal, a nélkül, hogy az öröm vagy fájdalom valódíságáról meggyőződünk volna. Hány-

szor nem történik, hogy egy társaságban alhahotára fakad egy, s végül minden nevet, s elvégre mig az is alig képes elfojtani görcsös kacagását, ki legelőbb csak tréfából kezdé nevetését.

Vajjon nem így valánk-e e farságon? vajjon volt-e okunk vidadni? vajjon való volt-e a mosoly, mely arczainkon ült? Oly kérdések, melyekre csak a bölcsész, a lélekbuvár felelhetne. S mindenesetre megérdemelné, hogy tárgyalassék.

Szeretném hallani bölcsésztől: vajjon arczunk detüje, mosolya, nem a szivárvány mosolya volt-e, mely a lemenő napnak vészfellegekbeni megtörődése. Vajjon nem volt-e a sejtő kedély azon vihara, mely a távolban borongó fájdalom előtt, mint sirályt küldi előre az örömet, hogy játékával a boruló fellegetek szemünk elöl elleplezze? Vajjon rágonoltunk-e, hogy a farsángokat mindig nagy böjt szokta követni; s vajjon nem menyünk-e egy nagyon nagy böjt élébe?

Vajjon nem hasonlítottak-e Europa városai egy tengeri vihar közt hanyhódó hajó népéhez, hol a valódi jövőt csak a kormányos ismeri, s a hajó népe a földéltre gyül gyönyörködni a vihar fenségében, asztalt terített magának hogy kéjérzelét csigázza; s a kormányos s egy pár tárgyszerő szakavatott jó képet csinál a játékhöz: a kormányos, hogy mütételében ne akadályoztassék, az avatottak, hogy a sokaság, ugynevezett közvéleménytől különöznek, gyávának, örülnek ne kiáltásanak.

Mert a nagy rész csak egyet tud: örülni az örülőkkel és sirni a sirókkal. S boldog, ki a nagy sokasághoz számíthatja magát; kinek a sokaság könnyü kedélye hangolja kebelét.

Vajjon a kedélyhullámzás e játéka nem volt-e egy reménycsillag hullás? Csillaghullás, mely minden évben megjő, de nagyban csak tizedek időközével mutatkozik. Vajjon nem ily nagyszerű csillaghullás vala-e ez? ki gyermekkorában ez asteroidak keringőjét látta, ki látta azon ezernyi csillagokat ragyogva futni ezrenként feje fölöt éjszakakön át, melyek csak a jövő évtized utóján érkezendnek ismét vissza, meglehet igaznak véli gyanítgatásunkat.

Mint asteroidak jelentek meg a kedélyek vigalmaink éjjeleiben; ragyogtak, de nem melegítettek; reptökben elbájolták szemeinket, de a kebel hidegen hagyták. Ezerenként röpkedtek egymás után egymás mellett keresztül láthatárunkon a nélkül, hogy hideg gözkörét egymásnak áttörték, fölmelegítették volna.

Láttuk őket, megbámultuk egymást, a nélkül hogy a szív melegült, a nélkül hogy a kebel hangosabban dobogott volna.

Sehol egy új viszony, sehol új remény, sehol egy frigy. Ha volt egy-egy fellobbanás, aranyalommá váland, légvárrá, álmódott tündérpalotává.

Vajjon nem leszünk-e reményvirágokkal ugy, mint midőn kertünk fái elhozzák millió virágaikat, s megjön a nem várt dér? vajjon nem építünk fővényre, délibábra?

Vajjon nem hasonlítottak-e e napok Roma saturnaliaihoz, melyen a süveglő nép néhány napra föltevő fővegét, vidagott, nevetett bol-

dognak álmódta magát? vajjon nem felszabadított szolgák valának-e örömeink, reményeink?

Vajjon a fiatalág, illetőleg a nőnem, mely tündérfényü hadjáratot folytatott a kedélyvilágban: meg fogja-e tartani, a mit hodított? vajjon tartós, vajjon örökzöld lesz-e a rózsaláncz, melylyel magokhoz lánczolak választottjaikat? vajjon nem csak a kedélyek valának lebüvölve, meg volt-e hódítva a szív, a lélek, a szellem?

Mert hódítani könnyü, megtartani a hódítmányt, ez a hatalom. Az arcz rózsái, a szem vágyó tüze elbájta; de csak ott biztos a hódítás, hol a kedély csillagos homálya, a szellem holdvilágos fátyola hálozza a nemes kebel.

A szépség meghódít; de csak szellem tarthatja meg a hódítmányt. A szépség könnyen nyer csatákat; de könnyen is vesz. Csak a szellem fősége büvöli le a lelket oldhatatlanul. Szívet hódítani könnyü; de szívvél a szellemet is elbájolni, a kedély és ész világát egyszerre magáénak mondhatni: ez teszi a szellem hatalmát, ez biztos, ez örök, egyedül ez boldogít.

A szív villany, mely gondolatként repül, ragadtatik: a szellem mély tenger, mely minél mélyebb, annál szebb gyöngyöket terem, s minél hatalmasabb a vihar, mely korbácsolja, annál drágább gyöngyöket vet fel kebeléből.

Ki tudná mindazon reményeket és ábrándokat, egy kép rámjába illeszteni, melyeket egy farsangi évszak felkölt? s ki tudná mind ezen ábrándokat s hasztalan reményeket egy lehellettel elolítani? De ki is kíváná... midőn Pandora szelenczében is ott maradt egyedül a remény.

Azonban, hogy örömünk siralomná ne változzék: illő lesz társaldalmi térünk némely legsürgetősb teendőiről keveset elmékedünk.

A kereskedő most és hajdan. *)

III.

És azután? korunk jellegét nem is lehet párhuzamosítani a másikkéval. Az emberek kezdtek vagonosodni; a vagonosodás önállóságot, értelmi fejlődést kezdett előidézni, oly röptét az emberi miveltségnek, milyen azelőtt nem létezett. Természetes, hogy erre befolyással maga sz. vallásunk vala nagy mértékben; de a kereskedéstől nem lehet megtagadni a madarak azon tulajdonságát, miszerint ezek oda is magvát szórják el a növényi tenyészetnek, hol különben csak fű teremne, mi állatnak volná, vagy az sem, csakis az érzéketlen kövek mohája. És ezt megjegyzeni kívánjuk.

Mint főlebb is érintők, a kereskedelem elérte végre méltósága korát, melyben tudományyá, állam gondjává emeltetek. Az angol Schmidt tevő le a talpkövet e végre. De mit lehetett róla, hogy az emberinem fejlődése csak lépcsőzetes lehet. E kor szelleme túlvitt buzgalomban felkarolja ugyan a kereskedelem ügyét; ugy szerette azt, hogy szinte agyonnyomá buzgóságában. A fejedelmek ugyanis törvényhozás tárgyává teszik; de a öznes sem késelt óriássá nőni, mi eddig a kereskedelemnek édes dajkája volt. És e hamis aszszonyszemély oda viszi a dolgot, hogy párt-

* Lásd Hetillap 19. sz.

fogolja kegyencz lön, fejedelmek kegyenczvé. S a kegyenczek pedig nem egyszer valának vérszípió az országnak, melyben oktan szerepet találtak, maguk és uroknak is sirt ásva aprondként.

Azon jellemzetes szakát érintők a korunkhoz tartozó századoknak, hogy a kereskedelm szaggatottságából, elhagyott kiesztertségéből rendszerezett egyedáruskodásává leve. Azon kornak kormányai ugyanis féltékenyen kezdék magukhoz harácsolni a sebes léptekkel haladó kereskedelem s a vele járó szokott ipar vezetését; de igazán szólva, annak zsebökbe folyó haszna vala főleg az igazító szer. Itt kezdődik a czéhrendszer, itt a kiváltságosítások hossza lánczóra, melytől szabadulni korunknak tartaték fel egész erővel küzdeni. Bérbe adának minden ágot, megfizetének minden forgalmat, ipar és kereskedelemben. Kiváltságos társaságok hoznak és vesznek mindent a mi embernek csak szükséges, s odáig ment, némely kormányok szűkeklésége, hogy a kiváltsági díjon felül még a nyeresémből is osztakozást biztosítának, kötének ki maguknak; s ezen rendszerhez képest rendezék az ország pénzügyi s polgári hálózatát. Egyik ország pedig követé a mást; ugyanazon korszellem kezdte uralkodni; és az úgy veszve van, ha e fojtó lég a 18-k század közepén nem talál szelölzötetést a szabad concurrentia eszméjében, míg elvégre Frankhon 1789-ben kimondja a jelszót, miszerint minden polgár szabad magának munkatért választani. A kereskedelem elveszté békóit, s a társulatok patakából tenger lön; vagyis inkább léggé változott az, melyben ma élünk és mozgunk, s áldásos jelenségeit mindennap szemléljük a feltalálások, javítások mezéjén, elannyira, hogy jótékony-ságát ma már érzi minden osztály, habár nem is oly mértékben, mint unokáink érzendik.

Az úgynek ugyanis saját irodalma van, fájdalom, a nálunk inkább életmezéjén álló országokban. S Schmidttel szemben ma egy Müller áll, holnap tán millók leendének.

Fájdalom, mondok, s valóban fáj, hogy nekünk még csak ismertetésekét kell közlenünk oly tárgyakról, melyet europai néptestvéreink már vérokké tevének.

Szatócok vagyunk mi még; kereskedelmünk nyegléskedés.

Iparunk nincs, de nem is lesz, ha összedugva kezinket, csak töprenkedünk.

Földmívelés a gazdaszat alapja egy ország emelkedésének jólétre; onnan, arra alapzik ipar és kereskedés; és hol állunk mi földmívelési tekintetben? mi, kiknek egyetlen községében tudunk még csak tagosítást is.

Pedig e föld oly jó, oly szép, úgy szeretjük azt, hogy megérdemelné, hogy paradicsommá alkossuk; aztán meg kinek volna abban is haszna, ha nem minnen magunknak?

Hogy kell édes bort csinálni?

A leszedett szőlőt harmadnapig tedd ki a napra, negyediken midőn jól átmelegült nyomd ki, s a mi így sajtolás nélkül kijő, tedd félre: midőn megforrott két vedernyi mustba tégy két latnyi jó apróra tört két lilium-virágott; ezután seprőjéről szüred le, s kellemes ízű, erős és testnek egészséges édes borod lesz.

Ha pedig akarod, hogy mustod természetesen édes izét végig megtarcsa: a mint a friss szedésű szőlő levét lebecsátottad, tégy belőle nagy új kandérokba vagy korsokba leszürve a menyinyit tetszik, s nyilásukat fojtsd és ragaszd le úgy, hogy lég hozzá teljességgel ne férjen; ezután ereszd kutba vagy halastóba, hogy legkisebb része se maradjon kün, negyven nap mulva vedd ki s mustod egész éven át édes lesz.

—g—

Kiutáhia.

Kiutáhia a tenger színén feljúl ötezer lábnyi magasságon fekszik; Brusszától odáig a föld folyton emelkedik. Lége tiszta, mérsékelt. Tele zordon; szőlő, barack nem terem, csümölősei közt a cseresznye említést érdemel. Környéke őszi gabonát jól terem; mákony is bőven termesztnek. Török szép-írói híresek; írott koránaikat tiz, tizenötezer piszterért is veszik Persiában, (1000—1500 pfrt). Földedényt szépet készítenek, kár hogy a meleget ki nem állja; a szép mázos-edény mihelyt forró vizet tölnek bele, szétmállik.

Népessége 35—40 ezerre megy; lakói törökök és örmények, különösen fősvények. A város kiterjedése nagy, mindenütt tele romokkal; egykori jelentőségének csak nyomai látszanak.

A kaszárnya egy nagy négyszög épület, melynek vastag köfalai az ágyugolyókkal is daczolhatnak; belseje, mint a török épületek nagyobb része, fából van. Cseréppel fedett, emeletes; benne egy gyalog ezred és két eszadron lovasság könnyen megfér.

Alatt, a más felőrányi széles, négy órányi hosszú, keletről nyugotnak tartó tért a Borzuk folyó hasítja; körül északról Persiáig nyuló magas szirtes hegyek, délről pedig a közelben rónák, a távolban erdős, magas bércek vonulnak el. Mintegy 300 lépésnyire cserfákkal versenyezhető, fagyönggyel megrakott, kertészéskést soh' sem ismert gyümölcsfák képeznek sűrű erdőt; melynek sötét zöld lombjai közt a madarak százanként tartózkodnak, s az áthatlan csaliban csalogányok zengenek. A fák közt imitt-amott veteményt, s buján növé löherét lehet látni, melynek smaragd zöldje a szemnek annyival kedvesebb, mennyivel kedvetlenebb hatást gyakorolt arra a körülvevő mézhégyeknek kopasz fehérsége. Az erdőn kívül három csinos köcsurgó ontja kristálytát.

Kiutáhiának utolsó fejedelme Jakub-Cselebi volt, kit az osmanok győztek le. Nagy vagyonnal bírván fényt üzött; az eldöntő csata napján reggeli elinduláskor konyhaszereit 300 tevére alig bírta; este a csata után minden edényét egy kutya elbirta. Herbelot a dolgot így adja elő: „Jakub-Cselebi megveretése estéjén, huzamos bujdosás után, egy néhány hiv emberével, magát egy biztos helyen megvonja, s az éji csendet nagy neveléssel egyszerre félbe szakasztja, — mely megfoghatlan vidámságnak okát hívei kérdvén, így szól: „A sors „változandóságán neveltek; ma reggel 300 tevére alig bírta el konyhám, s ime! most egyetlen kutya, fejét a szük bögrébe bedugván, konyhám s vacsorámat magával viszi!”

Kiutáhia lakóinak fősvénységét eléggé bizonyítja az, hogy e nagy helységben egyetlen zsidó sem lakik. A Kiutáhiában jött, s ott elsőben megtelepedni akaró két zsidóról magok a helység lakói azt beszélnek: A két zsidó egymással az iránt tanakodván, mivel lenne a kereskedés legjövödelmezőbb, egy mellettkéző tíz éves török gyerektől ily tanácsot nyertek: „Vegyétek meg a juh bendőt, tartalmát egyétek meg, s a gyomrot a vett áron viszont adjátok el: bizonyára meggazdagodtok!” A két héber a gyerkőcze tanácsából a nép speculativ szelleme felül meggyőződévén, boldogulását másutt kereste, s azóta Kiutáhiába több zsidó nem ment.

Kiutáhia a száműzötték- s álladalmi foglyoknak régóta raktára — a számos osmán főnököket elhallgatom — s csak érintem, mikép a szép Frankhonnak is háromszáz tűzkeblű fia, huzamos időnké kénytelenített a romok tolal lakóit siestájokból a marszeillei dal gyönyörű hangjaival felriasztani. Ezen — a Napoleon egyiptomi hadjáratában foglyul esett — francziák egy része soká mulatott Kiutáhiában, s ott létének emlékéül a várnak déli kopár részét mandola-fákkal ültette be. A fák most is virulnak, s a törökök a tisztületnek egy nevével mutogatják azokat. O—q.

A téli utazás Sibiériában.

A ki télen utazik Sibiériában, annyira be van burkolva bundába, hogy alig tud mozogni, s fejét a bunda bőrcsuklyája annyira elzárja, hogy csak lopva tud lélekzetet venni a külső légből, a mely annyira hideg, hogy a torkot és tüdőt fájdalmasan érinti. A távolság egyik helytől a másikig 10 óra, mely idő alatt az utas lováról le nem szállhat, mert nehézkes öltönyében a hóban nem gázolhat. A szegény lovak is épen annyit szenvednek mint lovagjaik, mert a roppant hidegen kívül a jég is győtri, a mely orrlukáikban képződik s a lélekzést megnehezíti. Ezt kinos prüszkölés és göröcsös fejrázással jelentik, s akkor a hajcsárok megszabadítják a jégtől s megmentik a megfulástól. Ha a megfagyott földet hó nem takarja, patkók a hidegtől szétrepedeznek. A karavánt mindig sűrű gőzfleggel körzi, a mely nem csak az élő állatoktól ered, mert a hó is gőzölög. E gőz egy pillanat alatt ezernyi jégtövé változik, a melyek a levegőt eltöltik, s olyszerű zajt okoznak, mint midőn selyemszövetet hasítanak szét. Ily időben az írm-szarvas is az erdőt keresi, hogy a hidegtől megszabaduljon. A hol ily menhely nincs, az egész nyáj egycomóba buvik, s hosszú ideig ily helyzetben marad. Csak a holló száll e roppant hidegben ide s tova, s a mint hossz-szas, nehéz szárnylebbenéssel halad, maga után vékony, hosszú gőzvonalt hagy, mint magános röptének egyetlen nyomát. *

LEVELEZÉS.

Torda tavaszé 10-kén.

A biztosítás eszméje szép honunkban nem bölcsőjében ring, életidejére nézve érett kora elsőbb éveit is jóval túlhaladta; de fájdalom, — mint sok jótékony javallatok — ez eszme is, mivel vagy zsebre nehezül, vagy fáradságot igényel, ha általában meg nem bukkott is, a felfogó ész terén sem tett széles hódítást.

Folyó hó 4-dike éjén Torda közelében, egy pajtából 4 ökröt oroztak el. A káros megindul a következtelt nap virradásával ökrei nyomain, átvizsi azokat néhány falun, sőt egy város hidon is, de siker nélkül. És ha a mi falvaink az éji örködésről kiadott kormányi üdvös rendeleteket önjavaik biztosítása érdekében téli hosszú álmaiknál többre méltatnák, tiz kigyótojásból kilencz bizonyosan zápon maradna; a tolvaj vagy nem merné magát gonoszságra elhatározni, vagy ez amaz helység öreire bukkanna, halóba akadna; s főleg jelenben, midőn a lopás szembetűnőleg napirenden van, és tizből kilencz sikerülhet, javainkat rendőrségi folytonos örködés által biztosítanunk nélkülözhetlen volna; de nem oly szellemben: hogy a téli éji ör guzsalyosban, a nyári fogadóban virradjon fel. „Alkalmom csinál tolvajt” régi tapasztalat szavai, s mégis az alkalmat szántszándékkal is gonoszok kezébe adják ép azok, kiknek az örködés terkökre van, kik még azon elöteletben sülyedvék, miszerint a falu porgalát kapuján túl messze haladott lopót, rosta-, kártya-vetésekkel utólérhetik, vagy az élők sorából kibőjtölhetik.

Sós perec.

N. Enyed mart. 8-kán.

Valahára megérkezett a várva várt toronyóra is; mint egy római triumfator, oly méltóságos léptekkel hozta be kíséretje hat-ökrös szekeren kísérve 6 száz legénytől; de „adtál uram esőt, nincs köszönet benne.” Mitől előre feltem, megtörtént; az óra a vizsgálatára felhívott műtörtőbizottmány által rossznak találtatva, visszavetett; sem kellő nagysága, sem elég ereje három mutatót és 12 fontos súlynyokat emelni, sem szükséges szilárdsága nem lévén; kerekéi, melyeket néhol össe is foltozgatott, és kerékkeresztjei már

H I R F Ū Z É R .

itt alant lógtak; képzelné lehet, milyen pontos szolgálatot teendettek volna oda fenn. Kontár mű, milyet egy zsidvei szász vezetése alatt falusi Kovács-czigány veszelgetett s állított össze. A mester ur azonban szörnyen szívére vette a dolgot, s mind magaviseletén, mind beszédén örülés előjelei látszottak. De tán kiáludta már magát. Mondják az öreg szörnyű gazdag és csak műkedvelésből űzi a gépészetet, összekötve a hasznost a kellemessel. S tehát mi ismét óra nélkül vagyunk; azonban Schimek Enyedről Fejérvárra, a városi vészkor átmenekült órák, van megbízva egy új óra készítésével; ő el is vállalta, s két lakatosmester segítségével úgy hiszem nem sokára lenni fog egy jó órák.

Casinóinkban múlt évi december 15-kén mint évnapján újja születésének, közgyűlés és tisztválasztás volt. Mind a kiérdemült, mind az új tisztokról csak dicséretet mondhatunk. A közgyűlés határozata következtében, a múlt évi jövedelemből, ha jól emlékszem, 50 pft az augsburgi „Allgemeine Zeitung“ és iradalmunk jelesebb termékei meghozatására utalványoztatott; így legalább pár új és jó könyvvel gazdagodik szegény könyvtárunk. Van három német lapunk: Allgemeine Ztg., Wanderer és a szobeni, s egyik igazgatónk sziveségéből a Presse. Négy magyar lapunk: Pesti Napló, Hetilap, Gazdasági lapok s a Délibáb. Múltvásárunk nagyon rossz volt.

— 0 —

Vegyesek.

b. A lóverseny Németországban a múlt évben 20,111 Fridrik-aranyat (egy Fridrik-arany 7 pft 30 kr, tehát = 151,282 frt. 30 krt.) tett mozgásba. A versenydíjakra nézve Berlin áll legelő, azután következnek Prága, Bécs, Pest és Celle; azonban az utóbbi 4 helyen versenyzett lovak száma mindegyütt sem üti a Berlinben versenyzottak számát. Párdubicz, mely valószínűleg utóda leand Prágának, igazolja, hogy az austriai tartományokban a verseny iránti buzgalom nem hült ki, a mit a pesti újabb föltételek még nyilvánosabban mutatnak. A lóversenyzők között gr. Hunyadi áll legelő, ki 6 lóval 13 versenyben 11-szer győzött s 2085 1/2 Fridr. aranyat (16,351 pft. 15 krt) nyert. Méltán büszkéik lehetünk ezen dicsőségre, kivált ha kedvvel, akaratlalt és szakismerettel fölfegyverkezve mennének sok birtokosaink a nemes gróf után.

b. Az országos ménnek befolyását tárgyalván, egy német lap megmutatni igyekszik, hogy azon közelebről kibocsátott rendelet, mely nem engedi, hogy országos ménnek állomáshoz egy mértföldnyi távolságon belől magánosok maglovai állítsanak fel közhasználatra, nagymértékben káros lehet a lótenyésztés előhaladására nézve. Ugyanis az országos méneknek csaknem kivétel nélkül azon főhibájok van, hogy nem dolgoznak, sem hám-ba, sem nyereg alá nem próbálják ki; az e-kép nevelt lótól nem várhatni semmi különös képességet. Angolhonnak soha sem voltak említést érdemlő kiterjedésben országos ménei, hanem versenyzés által költöttek és táplálnak híhetlen buzgalmat a lótenyésztés iránt, s Angolhon mestere a lótenyésztésnek. Az újabb időben Oroszországban is sokat tesznek hasonló irányban, de még többet Franciaországban. Rendkívül nagy öszvegeket fordítanak versenydíjakra. A legjobb ménnek tulajdonosai nagy jutalmakat kapnak az államtól.

b. A dohánytermesztésnél azon fontos tapasztalatot tették, hogy ha a palántot a melegágyból előbb előkészítő ágyba ültetik ki, s innen ültetik aztán a neki szánt földbe, ezen kétszeri átültetés által tenyészési ideje észrevehetőleg megrövidül s hamarabb megérik. Hollandban és Bajorország rajnavideki tartományában ezen eljárást kitűnő sikerrel és haszonnal üzik.

Kolozsvár mart. 14-kén.

— d. Most lefolyt országos vásárunkon különösen élelmi cikkeknek nagy kelete volt. Szalont és hájat Szeben vidékéről nem hoztak, ennél fogva a fogyasztás csak környékünkre lévén szorítkozva, a szalona mázsája 35 frt. A hájnak fontja 24 kr. Hájszir nagyobb mennyiségben lévén, kupáját 42—44 kr. pengőben kapva kapták.

Gyertyaöntők és szappanosok e vásárra sem Szebenből, sem Szegedről meg nem jelenvén, az árakat föl nem jegyezhetni.

A gabona ára újból felszökött, és a roz útak miatt kevés lévén, a tiszta búza vékaja 2 frt 24 kr., rozs 1 frt. 30 kr. török-búza leginkább keresve 1 frt. 20 kr., Zab kevés 36—40 kr. mind pengőben.

A lóvásár általában gyengének mondható, kevés eladó lévén; de panaszszal egy eladó sem tért hajlékba, mert a legvénebb és béna lovak is magas áron mind elkelték.

Baromvásár is közepes lévén, itt is több vevő mint eladó; az igavonó marhák jó áron kelték. Minden kelendőség mellett az élelmi cikkeknek, nyomasztó pénzsükre való vásárlunkon észrevehető.

* Pongrácz Józsi „Francia négyese“ megjelent s példányokat a helybeli könyvkereskedésekben kaphatni. Ez tán az első zenemű, mely a kolozsvári nyomdából a forradalom óta megjelent. Csak sokáig ne maradna utolsó is.

— Bécs, mart. 7. „Ö. C.“ A legújabb legfelsőbb határozatokkal összefüggőleg ma 50 millió pfrtnyi kölcsön nyitottat, melynek feltételeit a „Wiener Zeitung“ ma reggel közölte. — E föltételek olyanok, melyeket mind a tőkepénzes, mind a nyereszkedőre nézve rendkívül előnyösek és vonzóknak lehet mondani. Oly kamatozás mellett, mely csaknem 4 1/2 pctet tesz (90-től 4) a visszafizetés, évenkénti két sorshuzás által, 50 év alatt történik, mely sorshuzások a legcélszerűbb nyeresémnyül 33 pct. tőkenyereséget (225-re 75) adnak s melyek közül 50 nyeresemény 200,000. 170,000. 140,000. 110,000 és 100,000 frttal, 50 nyeresemény pedig 80,000, 70,000, 60,000, 50,000 és 40,000 frttal kínálkozik, tetemes számu középösztletű nyereseményeken kívül. — E kölcsön formája hozza magával, mikép ehez hasonló a legközelebbi években nem igen fog a közönségnek nyújtani.

— Ö cs. kir. Apostoli Felsője egybekelése april 24-kén fog megtörténni a bécsi udvari vártemplomban.

— A mint hírlak az új börtörvény már Ö Felsője szentesítése elé van terjesztve.

— A keresk. és iparkamarák ezután csak minden 3 évről fognak jelentést készíteni a kerületükben keresk. és iparviszonyokról.

— A bécsi cs. kir. gazdasági egyelet egyik osztálygyűlésén közelebről a tervben lévő tagosítási törvény felett folyt a tanácskozás; a többi közt összehasonlították azt a külföldi hasonló törvényekkel.

— A magyar akademia jelenleg minden hó első csütörtökén ülést tart.

— Egy pesti lap írja, hogy Lendvay-Latkóczynét az igazgatóság eloreszté a nemz. színházról. Ha ez igaz, legyen meggyőződve az igazgatóság, hogy ez itt is fájdalmas hatást szült.

— Azt is beszélük, hogy a nemz. színháznál az irói jutalékot a helyett, hogy fölemelnék meg akarják szüntetni. Nem rosz! — jegyzi meg a bécsi Theater Ztg. — A magyar írók versenyezzenek a németekkel a koplalásban, hogy ez utolsókat a classicitásban utolérjék.

— A P Lloyd jól értesült forrásból azon hírt említi, hogy a m. kormány elhatározá Magyarországon az útvámokat mielőbb megszüntetni.

— Ö cs. kir. Felsője nászünnepegyér emlékpénzeket szándékoznak veretni.

— Közelebről a naprendszemben két új bolygót fedeztek föl.

— Egy gazdasági lap a jelen gabnadrágaságban ajánlja, hogy a kenyeret két rész lisztből s egy rész tökből kell sütni, a mi igen tápláló s jó izü ededel.

— Párisban a közlekedés könnyítésére egy földalatti vasutat terveznek.

— Párisban sokat beszélnek egy ujonan feltalált löporról, a melyet használatba akarnak venni. A régínél még felszer erősebb, s olcsóbb; nedves állapotban is fellobban, s a legközönségesebb anyagokból elő lehet állítani.

— A m. pénzügyministerium a 10 kros (kisorsolható) német pénzjegyeket f. év július 1-jéig a forgalomból kivenni elhatározta. Ellenben a 10 és 6 kros pénzjegyek tovább is forgalomban maradnak.

— Bógya Róza k. a. fölléptéről a pesti lapok igen sok méltánylással emlékeznek, s szerződtetését ohtajják.

— A Garay-árvak számára a Pesti Napló szerkesztőségéhez eddig 2825 frt 44 krt küldöttek be.

— A „Vasárnapi újság“ első száma megjelent. Állítják, hogy tartalma egyezik a program igéreteivel.

— A magyarországi gazdasági egyesület Ö Felsője engedelméből újra megkezdte üdvös működését.

— A mármaros-szigethi országos vásár fels. engedelem mellett mart. 6- és 7-k-ről mart. 20-kra van áttéve.

— A megszünt Délibáb helyett az előfizetők „Hölgyfutárt“ fognak kapni.

— Az idei lóversenyek a pesti gyepen június 1-n fognak kezdődni.

— Angliában 1815-ben a waterlooi csata után egy igen magas pontra békeoszlopot emeltek volt. Ez oszlop közelebről magától összeomlott. Képzolhetni miként ragadja meg ez eseményt a nép előítélete.

— Az austriai apolló-gyertyákról igen méltányosan emlékezik minap a marseillei lap, s többi közt kiemelte, hogy azokat az Egyesültállamokban is ismerik és kedvelik.

— Temešvárt a fárságon egy bált adának a kisdedovda javára, melynek jövedelmét az ott működött czigánybanda azzal szaporította, hogy 90 pft illetőségét el nem fogadta.

— Párisban jelenleg 19 politikai hírlap jelen meg.

— A csehországi hegylakók insége enyhítésére jótékony sorsjátékot rendezének, 60,000 sorsjegy van 24 p. krtval, melyek mindenike nyerni fog, ha nem egyebet, legalább 3 gypot zsebkendő.

— Bécsben hushagyó-kedden két diák fogadott, hogy melyik eszik több pánkót. Elkezdtek. Mindenik megevett harminczat, s ekkor — más vendéglőbe mentek, mert ott a hol valának már nem volt több.

— Hydroscopiának hívják azon mesterséget, a melylyel jelenleg Párisban a meghalt személyek arczeit egy cseber vízben elővarázsolják. E mesterséget már az egyiptomiak is üzték; mostani feje Delaage Henrik, a ki egy ily című művet adott ki: „A lelkek életéről a halál után.“ Tehát az íróasztalok lejátsták szerepüket.

— A „lovoodi árvának“ egy parodiáját adták nem rég Berlinben, s igen tetszett.

— Párisban jelenleg egy hajkereskedő van, a ki 500-nál több hajfonatot árul; a többi közt van egy másfél rőf hosszú, karvastagságu hajcsomója a melyért 10,000 frankot kér. Hatezeret már ígért érte egy énekesnő.

— Berlinben egy társulat alakult, mely az utasok életét és tagjait biztosítja a porosz vaspályákon. Ez igen hízgelő lehet azon vaspálya igazgatóságának.

— Sokan nem szeretik a nyomdai festék szagát; ezt egy speculativ északamerikai arra használta fel, hogy rózsá-illatú hírlapokat ad ki.

— Az öngyilkosági szándék ellen legjobb szer a harag. Egy fiatal ember a vízbe akart ugrani, de a mint a folyam partján a legmélyebb vizet kereste, oda ment a kaszáló tulajdonosa, s a letaposott füért jól megpo-

fozta. A halálra szánt ifju ugy megharagudt, hogy elszaladt, s maig is él.
— Paganini végrendeletében egyik legjobb hegedűjét Genuának hagyá, mint szülő városának. Nem rég felnyiták a hegedűt tartalmazó

szekrényt, s Savori, a nagy művész tanítványa játszott azon. E hegedű egy Guarnerius del gesu, s oly hatalmas hangja van hogy Paganini „ágyujának“ szokta volt nevezni.

TÁRCZA.

Nemzeti színház

Mart. 11-kén. A lovoodi árva. Regény után írta Birch-Pfeifer Charlotte. Fordította Szigligeti. Ily darab, ily előadás s ily közönség előtt le a kappal! Az már régen elismert igazság, hogy regényből igen ritkán sikerült jó drámát írni, s Birch-Pfeifer Charlotte épen nem tartozik azok közé, a kik ez igazságot eddig megcáfolták volna, azonban e mű, ha nem is üti meg minden tekintetben a dramaturgia szabályait, de az újabbkori drámák közt bizonyosan első helyet érdemel. Megengedjük, hogy e drámában a mi jó helyzet, jellem van, azért az első dicsőség a regényírói illeti, de nem kis dicsőségére szolgál az ádólgozóknak is a szerencsés felhasználás. — A főszerepeket Bulyovszkyné (Eyre Jane) Rónay (Rochester) és Szahmáriné (Reed) kezelték, s ez előadás folyamát nézni nem csak élvezet, de valódi ünnep vala. Soha se hittük volna, hogy a tisztelt művésznő, a ki inkább a gyermek, naiv szerepekben látszott valódi elmében lenni, Jane csaknem férfias szilárd jellemét s a nevelőnek ez eszményített képét ugy visszaadja, hogy csak ez egyetlen szerepért is bátran odaadhatjuk neki a művésznő nevet. Midőn Reedasszonynak szemére veti nemtelen bánásmódját, e szavallatát, midőn az éji jelenet alkalmával Rochestertől elrohan, s midőn végül bevallja szerelmét, e tag és arczjátékát alig fogja nézni közl valamelyik elfeledni. Rónay a Rochester bizarr jelleme fölfogásában s szerencsés előadásában megerősített azon kedves hitünkben, hogy neki csak akaratra és időre van szüksége, s a magyar színművészet első rangu papjává lehet. — Szahmáriné Reedasszonnyal, a ki szerencsétlen lesz mert kaján, s kaján marad, mert szerencsétlen, e megtestesült gyűlöletet kitűnő művészettel személyesíté, a mit emelt főleg arca szerencsés marqueeirozása. — Hogy végül ne vegyünk más tollat kezünkbe, ki kell mondanunk, hogy a többi szereplők is mind méltón tölték be helyüket, s az elő-

dás öszhangzó szépségét mi sem zavarta. — Ily előadás melletti tán sértő volna föltenni közönségünkről, hogy mindenkit kellőleg ne méltányolt volna taps és kihívással. — Meglepő volt azonban Bulyovszkyné kiléptekor a szünni nem akaró tapsvihar közt a tarka versetek s szalagos koszorúk özöne, a mely tisztelt vendégünk elé a színház minden oldaláról s helyéről hullott. Ily fogadtatásra évek óta nem emlékszünk.

De csak most vesszük észre, hogy e rovat is túlhágta a megszabott tért, s alig marad helyünk elmondani, hogy Bulyovszkyné mart. 12-kén, a Tiszaháti libacszkában és mint Törő Bálintné ifjasszony (Egy nő, a ki az alakon kiugrik) gyönyörködtetett. Ez utóbbi darabban említetlen hagyunk nem szabad Szahmárinét is, a ki Sárkányfői grófnét ugy adta, hogy jelenet közben elő tapsolták. A más szereplők is megfelelek feladatuknak.

Mart. 13-kán Mártha. Flotow kedves operáját adták. Nem akarunk egészen czélni, mert igaz, hogy kétszer zsfolt előadásra következett ez opera, de a közönszámú nézőség, négy heti pousája után az operának, vásár napján s Márhára, eléggé mutatja mekkora közönséggel bir nálunk az opera.

A mint értesülénk Bulyovszkyné második jutalomjátéka Szigligeti Czigánya lesz. E darab nevet a pesti lapok dicsőreó vitája után sokkal jobban ismeri közönségünk, sem hogy figyelembe ajánlunk szükséges volna. Aztán meg kedves vendégünk jutalomjátéka lesz.

Lárfarik.

* Szerencsejáték — egy csésze kávéért. Frankonban nem rég egy iroda-segéd főnökével a kávéházban mulatságból kártyázott; a nyereség egy csésze kávé volt. A segéd elveszté az első, a második, a harmadik játékot, s mint hogy a tételeket megkészserezék, a végén 67 ezer 120 csé-

sze kávéval tartozott főnökének, — ez azonban megelégedett egyetlen csészével, a melyet mosolygva ivott ki. Ilyen a szerencsejáték!

* A törökök mivelődése. Torókhonból nem rég egy utazó tért vissza, a ki állítja, hogy a törökök nagyon mivelődnek, s állítását azon példákkal támogatja, hogy igen sok török már bortól is megrészségzik, billárdot játszik s a bórzefolyamról tudakozódik.

* Kérdés és felelet. „Pista, de hát az isten szerelmért, mi vitt téged a házasságra?“ — „Mert látod, édes barátom, már szinte nem volt ingem.“

* Apák számára, a kiknek sok leányuk van. A kinek eladó leánya van, zárja be, s tiltsa el kedvesét a háztól. Ez sokszor segít.

* Egy északamerikai szerkesztőtől a vasuton ellopták tárczáját. Azonban nem sokára a postán visszakapta ily levél kíséretében: „Uram! nyomorult tunyaállat. Itt van ön tárczája. Nekem nem kell. Az gyalázatos és szándékos rászédése a közönségnek, ha oly uriasan öltözött ember, mint ön, oly tárczát hord magánál, melyben pár hírlapi czikkien, egy elefántcsont fésűn is egy vaspálya-jegyen kívül semmi sincs. Minthogy hallám, hogy ön szerkesztő, visszaküldöm e semmiséget, mert méltóságomon alól s elveim ellen van más mint valódi nemes embereket rabolni ki.“ — Ebből kettőt tanulunk: Amerikában a tolvajok kissé rátartók, s a szerkesztők erszényre nézt ott is olyanok mint nálunk.

* Életrend olyan hölgyek számára, a kik szerethetnek finom arczbőrrel birni. „De az istenért, mit csinál ön, hogy oly finom bőre van?“ kérde egy piros arcu hölgy barátjától, a kinek arczbőre oly gyöngéd volt, hogy a mint mondani szokták, el lehetett volna „fűni“. — „Az életrend határoz mindent!“ felelt a kérdezett, „néha palakövet és kretát eszem, reá borezetet iszom, s zöld théat rágok. Ha ez mind nem használ, még jobban befűzöm magam, s addig koplalok, a míg lehet.“ Tessék megpróbálni.

PIACZI ÁRAK.		Alsó austriai mérő.												Pityóka		Széna		F a		Hus		Gyertya	
		Buza.		Elegy buza		Rozs		Árpa		Z a b		Törökbuza		máza		ö l		font		font			
ezüstpénz.		ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.		
Kolozsvár	mart. 9-kén	4	48	3	48	2	40	—	—	1	7	2	34	2	—	1	—	—	—	6 1/2	—	24	
Torda	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
B. Hunyad	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Dézs	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Enyed	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
K. Fejérvár	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Besztercze	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sz. Udvarhely	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
N. Várad	„ 8-kán	5	12	4	24	3	44	2	30	1	42	3	48	1	44	1	44	12	—	7 1/2	—	28	

Agio. Bécs mart. 10-én: arany: 34 1/4; ezüst 28 3/4.

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

(228) 2580. M. D. C.

Árlejtési hirdetmény.

A kolozsvári cs. kir. tartományi törvénszék és járásbírótság fogdájában lévő fegyverek élelmezésére 1854. **april 1-től 1855 mart. végéig** a kolozsvárvidéki cs. kir. katonai parancsnokság irodájában folyó mart. hó 21-kén d. e. 10 órakor árcsökentés fog tartatni, a melyre vállalkozni kívánók azon hozzáadással hiválnak meg, hogy minden hozzászólni akaró az árlejtés megkezdése előtt 100 pfrt bánatpénzt tartozik letenni. A szállítást illető részletes föltételek az irt irodában addig is megtekinthetők.

A kolozsvárvidéki cs. kir. kat parancsnokságtól. Kolozsvárt mart. 8-n 1854.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(325) (2-3) **Virág-eladás.**

Gr. Trauu Ferenczné (másképp b. Kemény Ferencz) külső magyarutczai 44-dik számú kertjében, ezenül minden szerdán és szombaton délelőtt 9-től 12-ig, d. u. 3-tól 5 óráig árverés fog tartatni mindenféle nemes fajú virágokra. Más napokon is lehet kapni a gr. Kendeffy házban, Horváth Elek számtartónál.

(327) (3-2) **Házeladás.**

Belső-Középutczába 514 szám a néhai Kolozsvári örökösök háza, melynek területe 362 □ öl eladó. Bővebben értekezni lehet ezüstműves Kolozsvári Sándor urnál b. Középutczában 357. sz.

(329) (2-3) Kolozsvári határon a város közelében SZÁNTÓFÖLDEK és KASZÁLÓK egészen vagy részen-

ként eladók. — Értekezhezneti Biansini Domokos gyorsutazási irodájában.

(324) (3-3)

A gr. Eszterházy és gr. Bánffy család gyalui faraktárában lévő egy öl ugynevezett berkifa ára 5 pfrtől 4 pfrta van szállítva. — Utalványokat lehet váltatni Tordautczában a gr. Eszterházy háznál lévő irodában.

(331) (1-3)

B. Bornemisza Ignác **MAROS-LYELI** uradalma, a Maros mellett fél órára a dobrai posta állomástól; mely magába foglal 800-900 hold földet, több fogadókkal, és más regeket, u. m. vásárvám, mészárszék, és köteles átjáró hajót; több évkre bérebe kiadó. Bővebben értekezhetni Kolozsvárt t. Úrmösi Samuel urnál Sétáterutca 10-ik szám. Aradon méltóságos Litsken Lajos urnál Ferencz-tér Serb-ház 838. sz.

(330) (1-3)

Kiadó-szállás.

B. Középutczában a dr. Barra-féle szálas kiadó, 6 lóra való istállóval együtt. Többet tudhatni a nagy patikában.

(332) (1-2)

Frieddmann A.

óras Kolozsvártt

ajánlja magát a t. cz. közönségnek, miszerint a legújabb izlésű s pontos járásu órákat készít, és igazít, azon felül az általa megigazitott és töle megvásárolt óráknak pontos járása felől egy egész évig kezeskedik, és az órák megrendelését is felvállalja. Ujonan megnyitott boltja van Tordautczában gr. Eszterházy 88-dik számú háza alatt.

A kereskedelmi és iparkamara befolyása mellett szerkeszti BERDE ÁRON, tanár. —

Nyomatott a rom. kath. lyc. könyvnyomóintézete betűivel.